

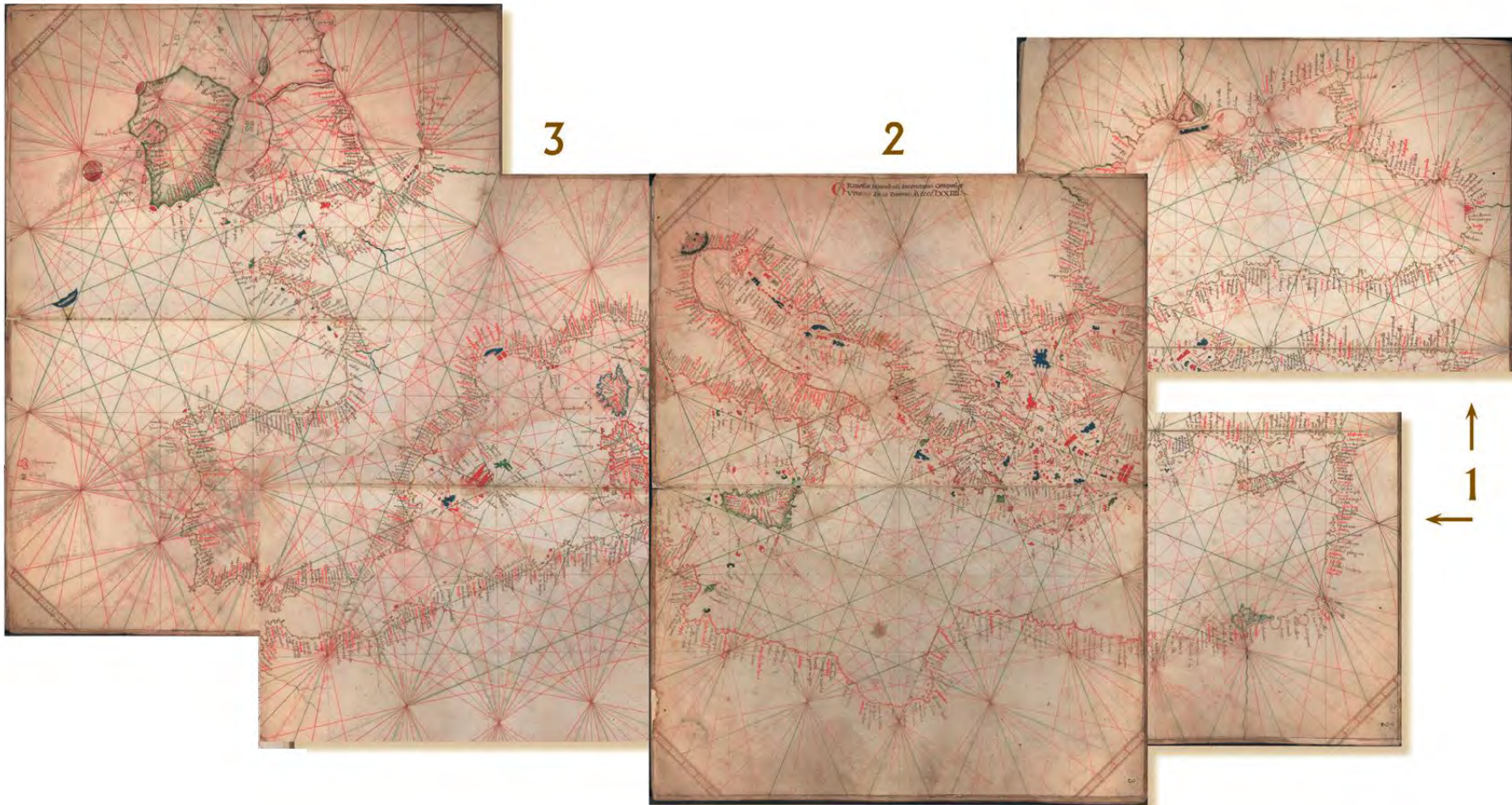
Magyarország portolán térképeken

Irás Krisztina, PhD

Grazioso Benincasa portolán „atlaszának” összeillesztett lapjai (részlet, 1474, OSZK)

4

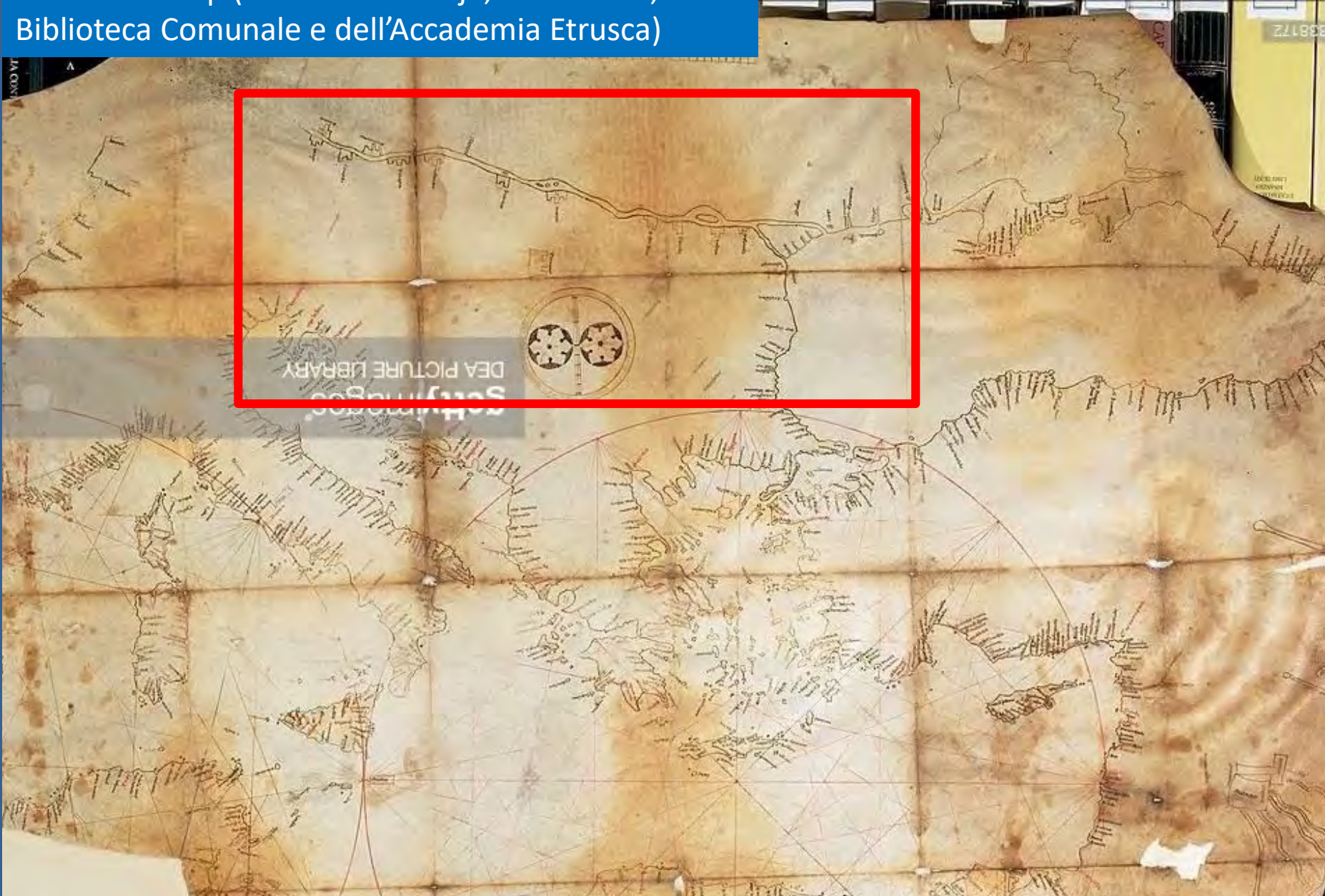
Grazioso Benincasa portolán „atlaszának” összeillesztett lapjai (részlet, 1474, OSZK)

Carte Pisane (13. század vége, 50 x 105 cm, BnF)

Cortona térkép (a 14. század eleje, 47 x 60 cm,
Biblioteca Comunale e dell'Accademia Etrusca)

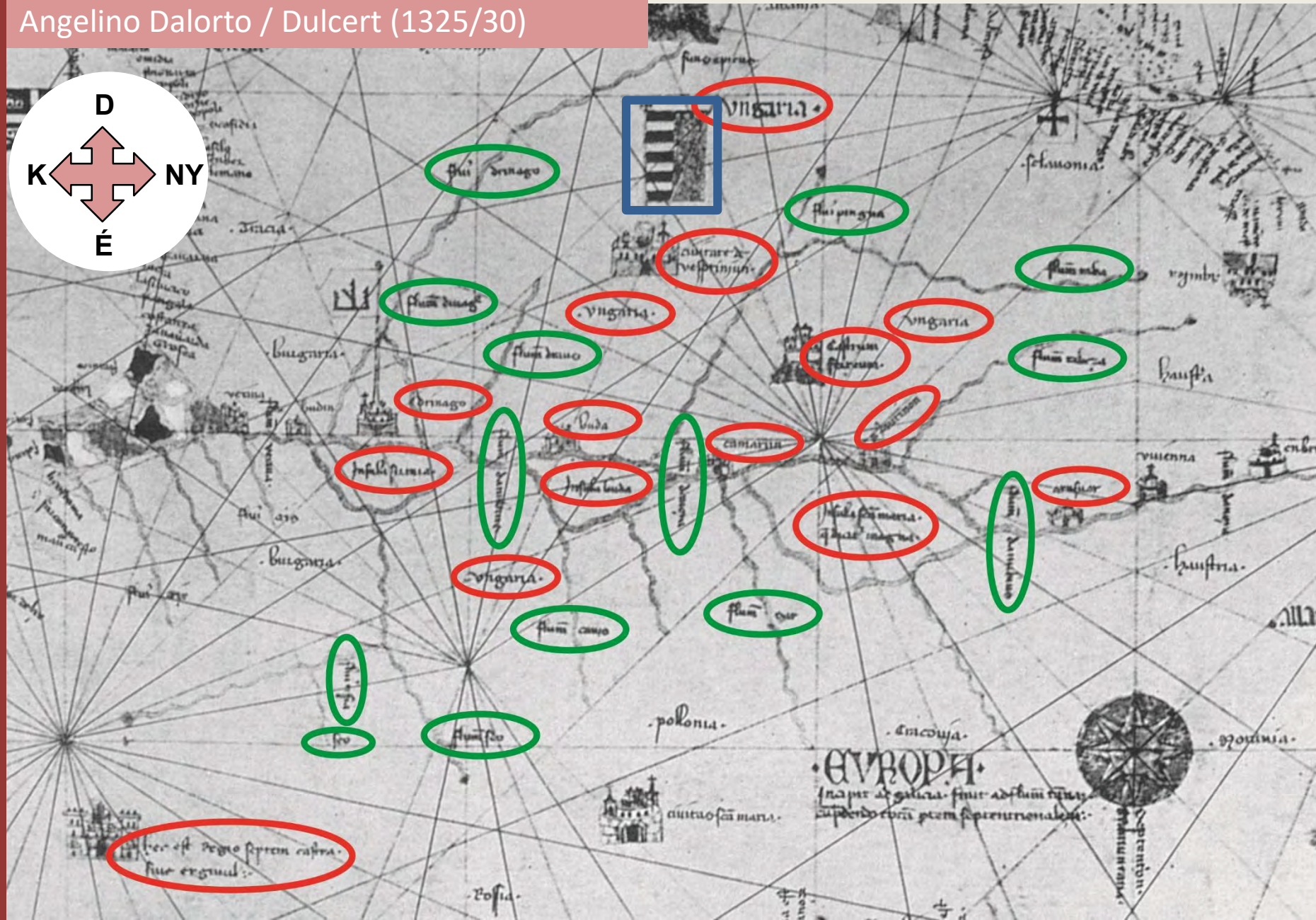
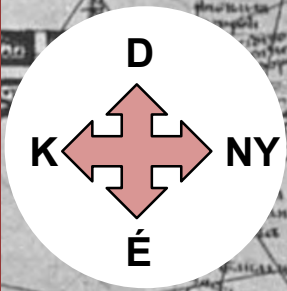
Angelino Dalorto / Dulcert (1339, 75 x 102 cm, BnF)

Angelino Dalorto / Dulcert (1325/30, 66 x 107 cm, magángyűjtemény)

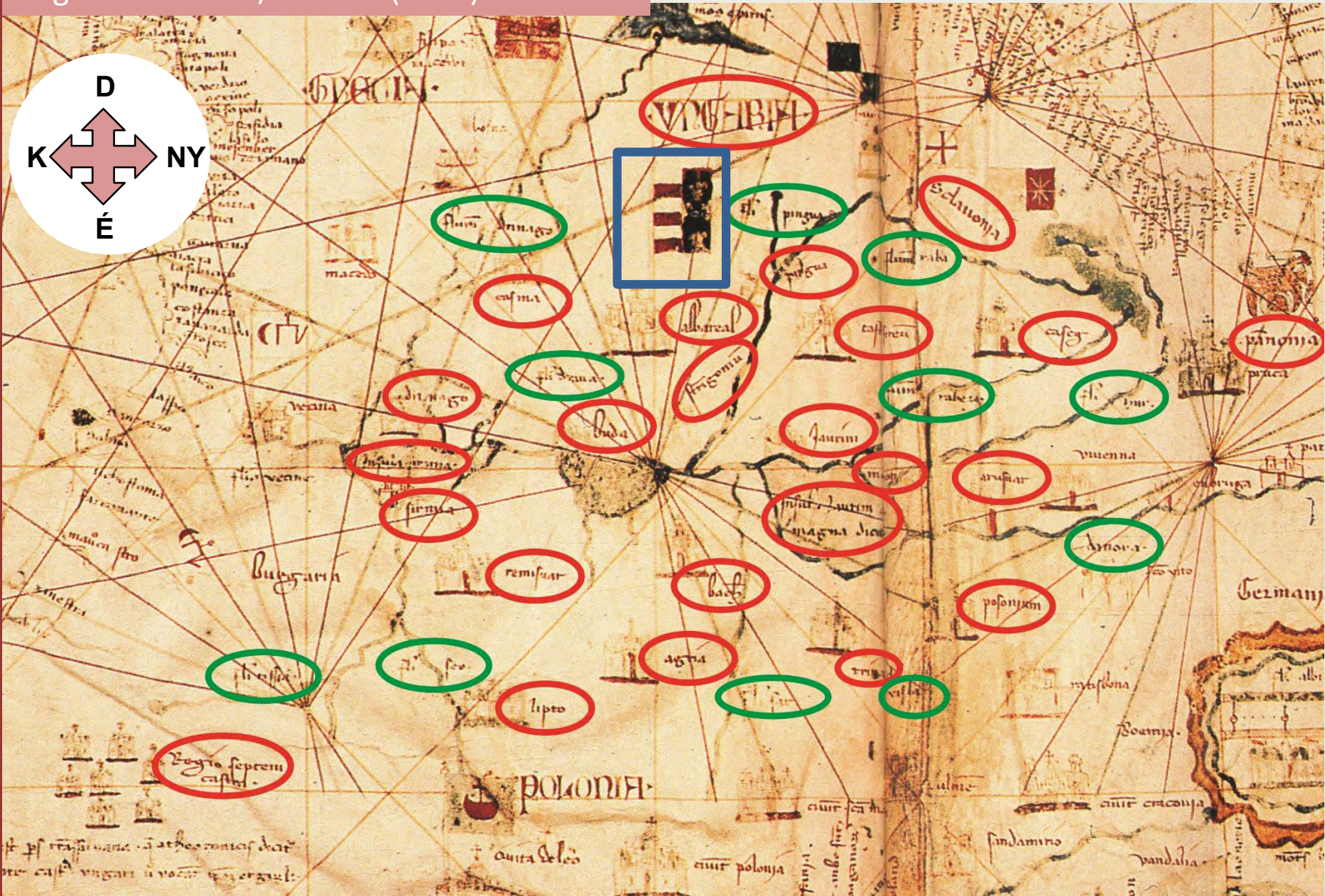
Angelino Dalorto / Dulcert (1325/30)

Angelino Dalorto / Dulcert (1339)

Angelino Dalorto / Dulcert (1339)

I. Károly (1309-1342)

Képes krónika, 1360 k.

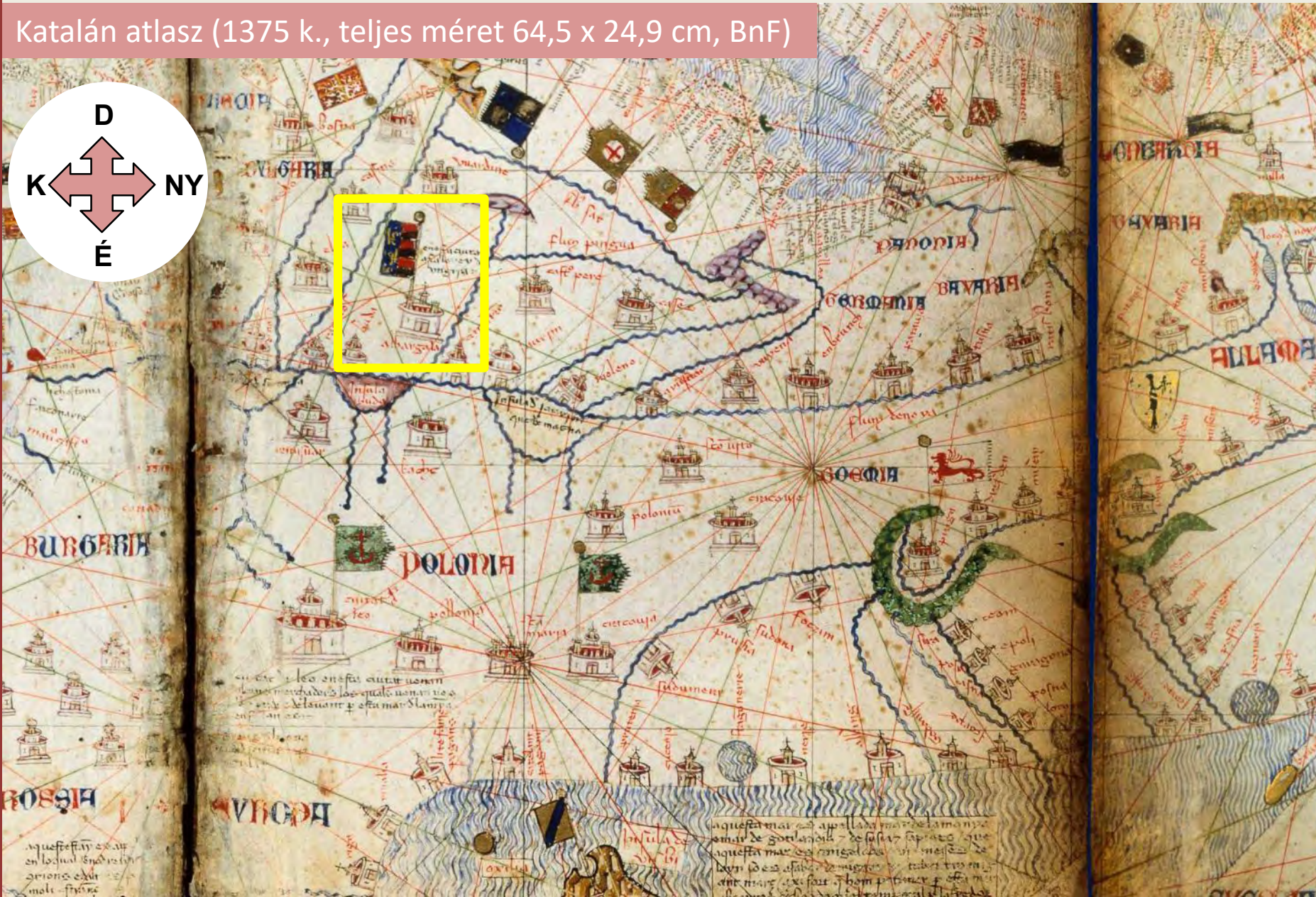
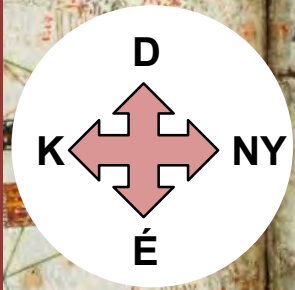

A Dalorto-térkép részlete (1325/30)
Veszprém,
a királynék
koronázó városa

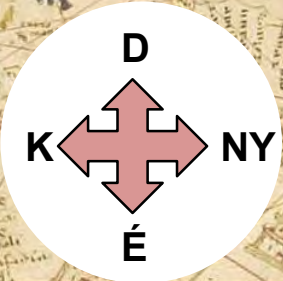

A Dalorto-térkép részlete (1339)
Alba Real (Fehérvár)

Katalán atlasz (1375 k., teljes méret 64,5 x 24,9 cm, BnF)

Mecia de Viladestes (1413, 85 x 115 cm, BnF)

Névtípus	Az 1325/30-ban készített térképen látható névalak
Ország	ungaria (négy helyen)
Terület	pannonia regio septem castra ... sclauonia
Település	arusuar

Castrum Ferrum

Sziget	civitas vespriniun drinago jaurinon insula buda insula santa maria dicitur maena insula sirmia
--------	--

Jaurinon

Folyó	flu danubius (négy) flu drauo flu drinago flu pingua flu raba
-------	---

Camarun

Összesen 22 + 3

Buda

Névtípus	Az 1339-ben készített térképen látható névalak
Ország	ungaria
Terület	panonia regio septem castra sclauonia
Település	agria alba real arusuar bact vagy bach

Alba Real

Sziget	castrum ferrum drinago jaurim lipto
--------	--

Casege

Sziget	sirmia strigonium temisuar trincin vagy trinchin
Folyó	insula jaurim magna dic. insula sirmia flu danoyo vagy danoya flu draua

Flu Sar

Sziget	flu rabeza vagy rabca
Folyó	flu sar flu sar flu seo flu tissia flu visla ?

Nitra

Névtípus	A 14. századi ismeretlen térképen látható névalak
Ország	Ungaria (három helyen)
Terület	panonia regnon sept castra schlauonia
Település	alba regali arixuar bacht buda camaru casege casma cassa castro ferrum clamo drinago jarino moseno pinga ragatos sabaria saras sepes strigon

Arixuar

Pingua

Sziget	trichinum ulco valandino
Folyó	Elmosódott szöveg Elmosódott szöveg flu clamo flu danubia flu draua flu drinago flu tarna (?) flu pinga flu raba flu rabca

Suprun

Összesen 42

Névtípus	Pizzigani (1367) térképen látható névalak
Ország	Vngaria (négy helyen)
Terület	panonia

Regio Septem Castra

Sziget	alba regali arusuar bach buda comaro casa casege casma castro ferro clamo dermago drinago jauarino lipto moseno nitra possonium ragatos sabaria saros sepis strigonium suprun trichinum turuch temisuar tymes ulco valandino
--------	--

Sepis

Sziget	insula sta maria que dz magna insula buda
Folyó	flu clamo flu came flu danubius flu draua (háromszor) flu drinago flu garum flu pin flu raba flu sar (kétszer) flu seo flu tisa

Összesen 47

Névtípus	A Katalán atlaszban (1375 k.) látható névalak
Ország	Ungaria Panonia

Strigonium

Sziget	drinago elea vagy esea jaurim moleno vagy moseno posega ragatos temisuar vuardine insula buda insula jaurim insula magna insula sirmia
Folyó	flu danoya flu pingua flu sar

Összesen 24 + 2

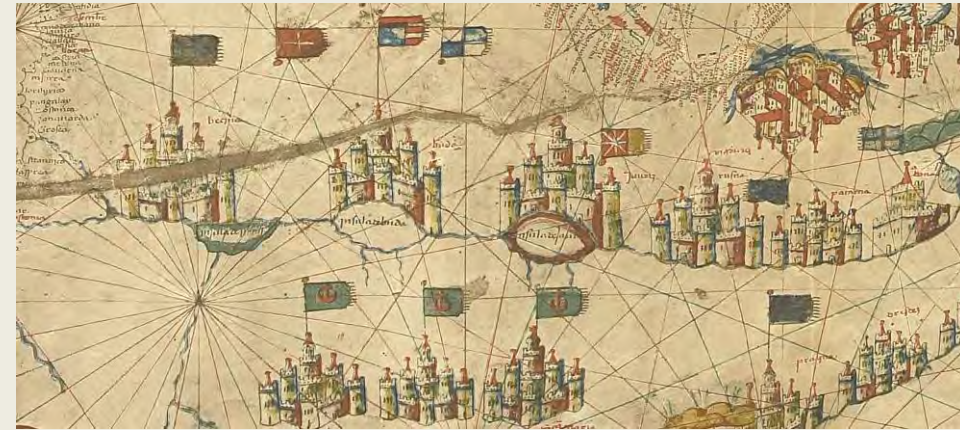
Flu Raba

Temisuar

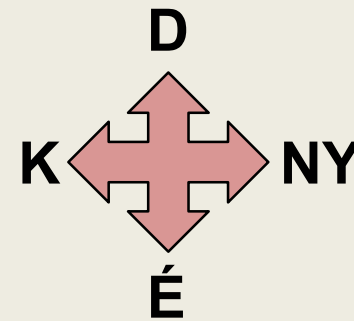
Magyar földrajzi nevek összehasonlítása néhány 14. századi portolán térképen

15. század

Petrus Roselli (Mallorca, 1468)

Gabriel Valseca (Mallorca, 1439)

Albino de Canepa (Genova, 1489)

Jorge Aguiar (Portugália, 1492)

Magyarazat:

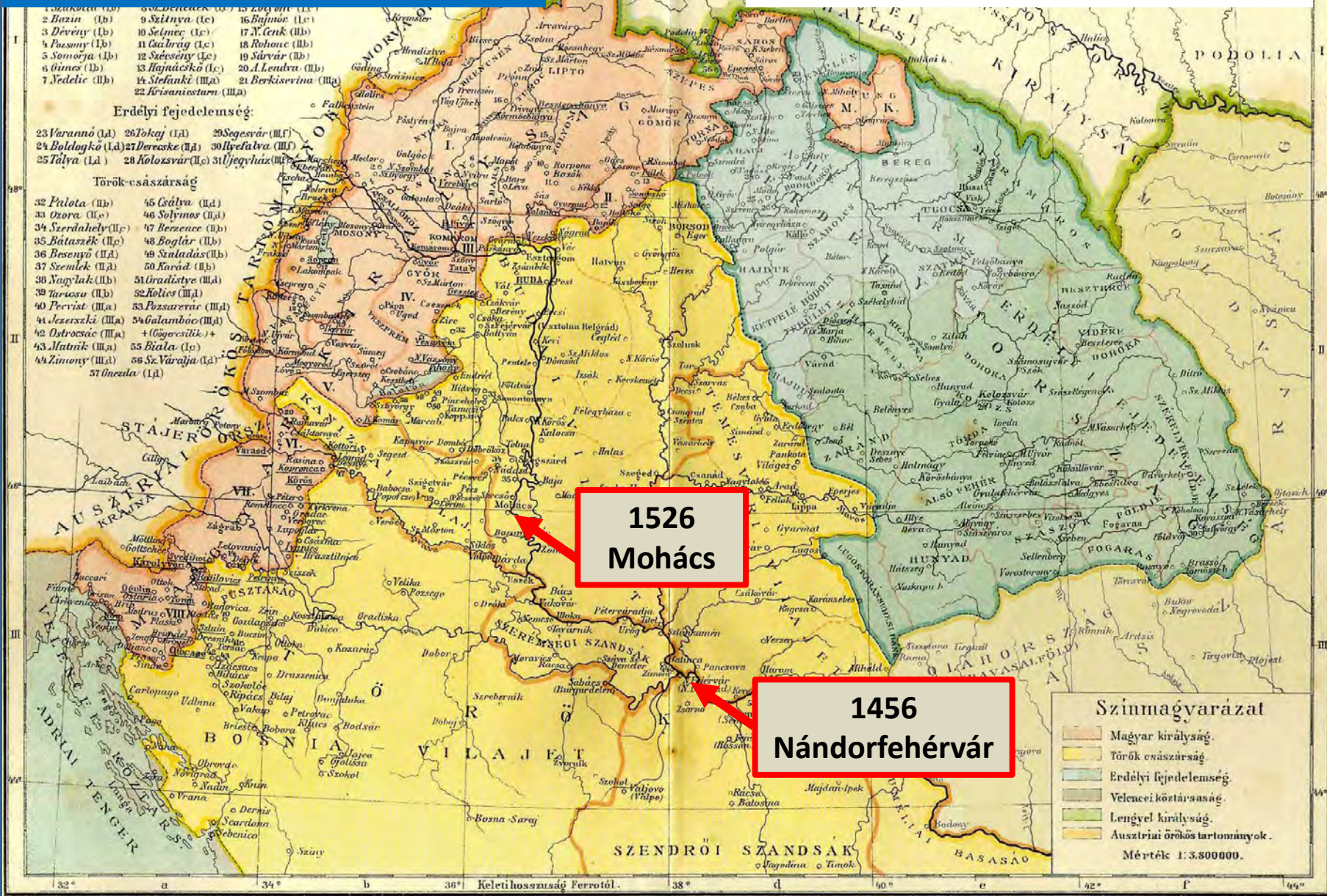
A térképen számokkal kitüntetett helységjelzések alatt az ország

Magyar végek:

- I Felső magyarországi várak körlete: X. Hunyadi Állam végvárak
- II Alsó magyarországi várak: XI. Hunyadi Állam végvárak

Region – Countries – c. 1560

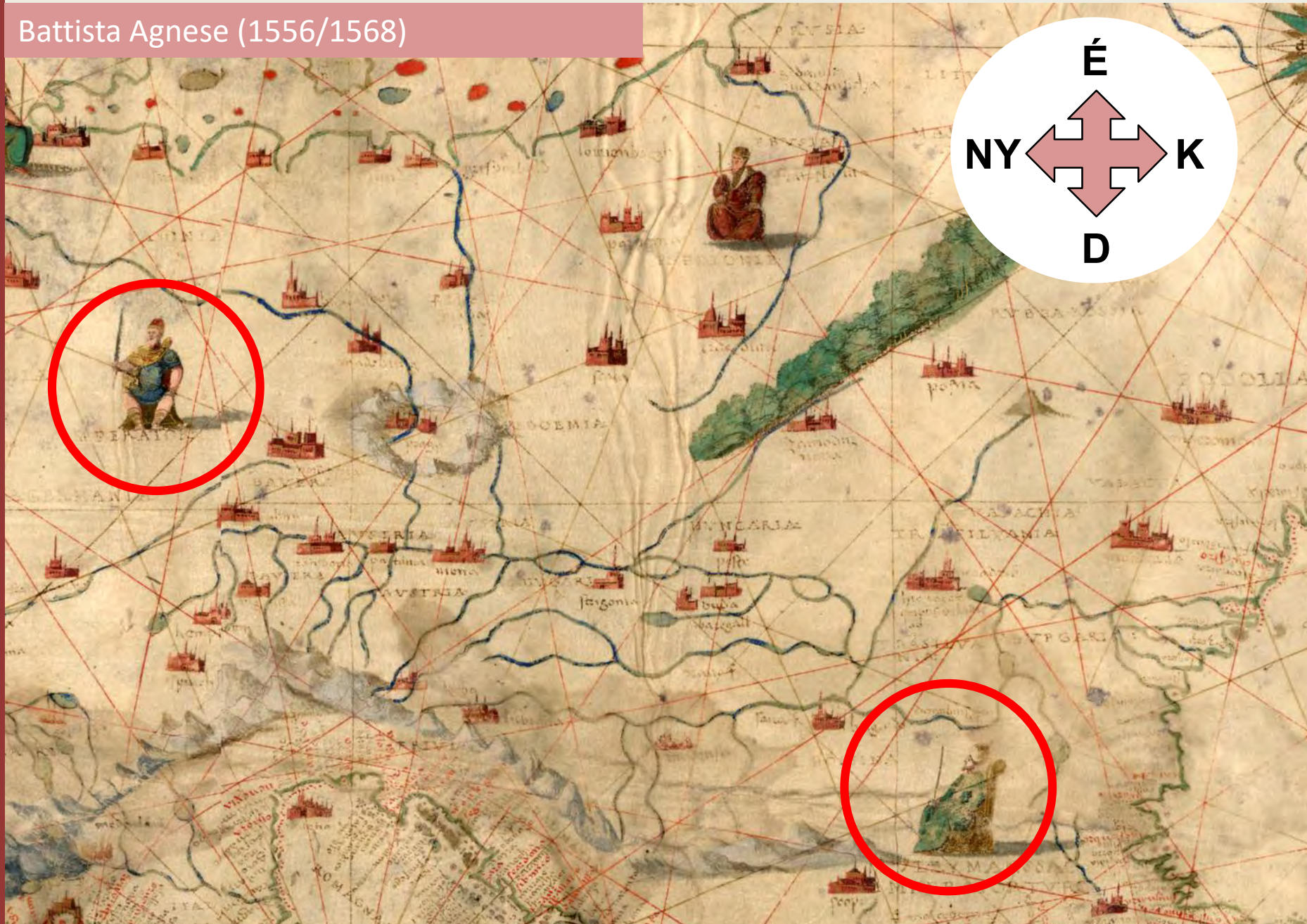
Magyar- és Erdélyország Bethlen Gábor halála évében (1629)
(A Pallas nagy lexikona, 12. kötet, 1896)

Cod. Lat Mediaevi no. 353. (70,5 x 106,8 cm, OSZK) = Battista Agnese (1556/1568)

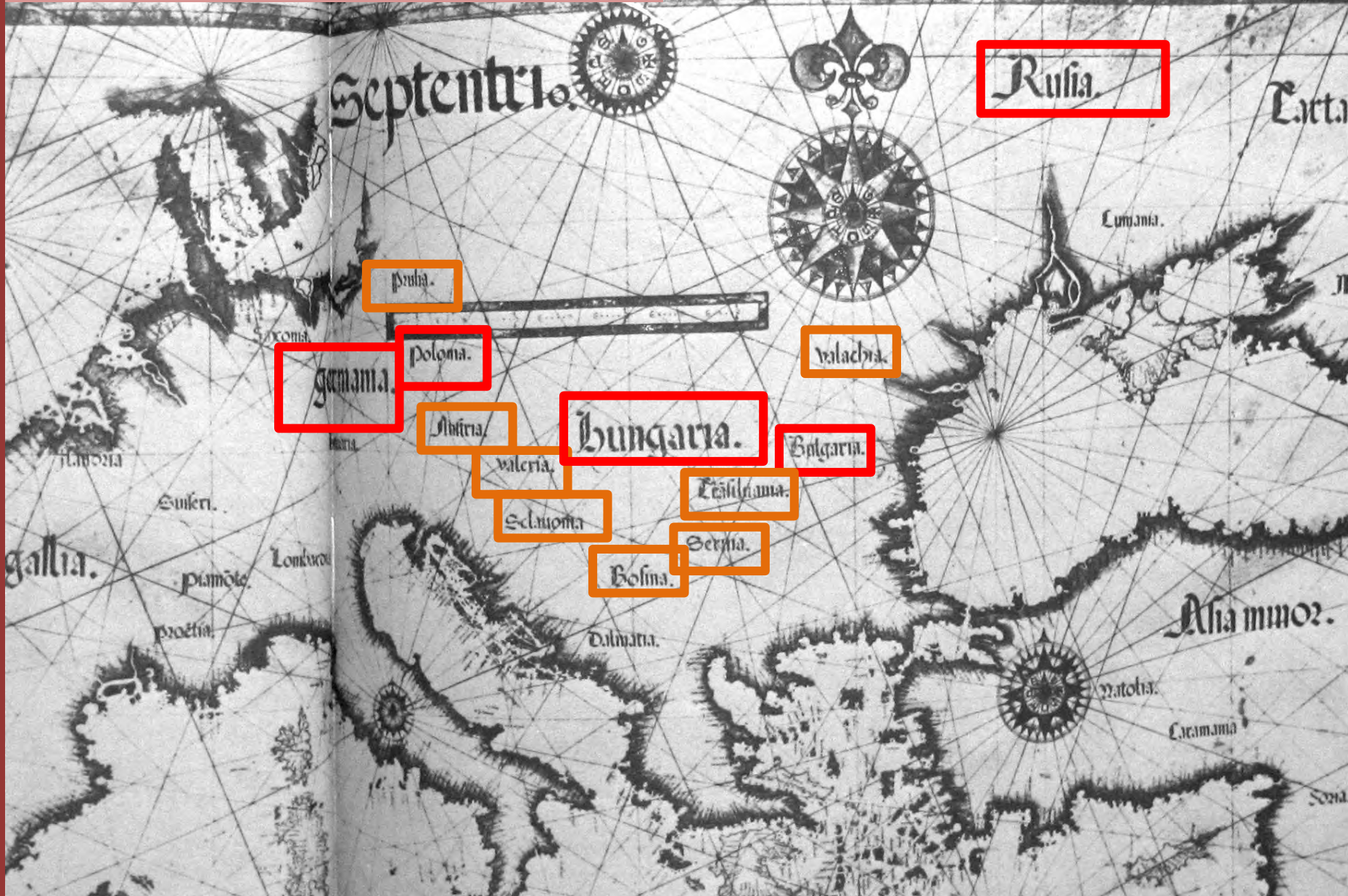
Battista Agnese (1556/1568)

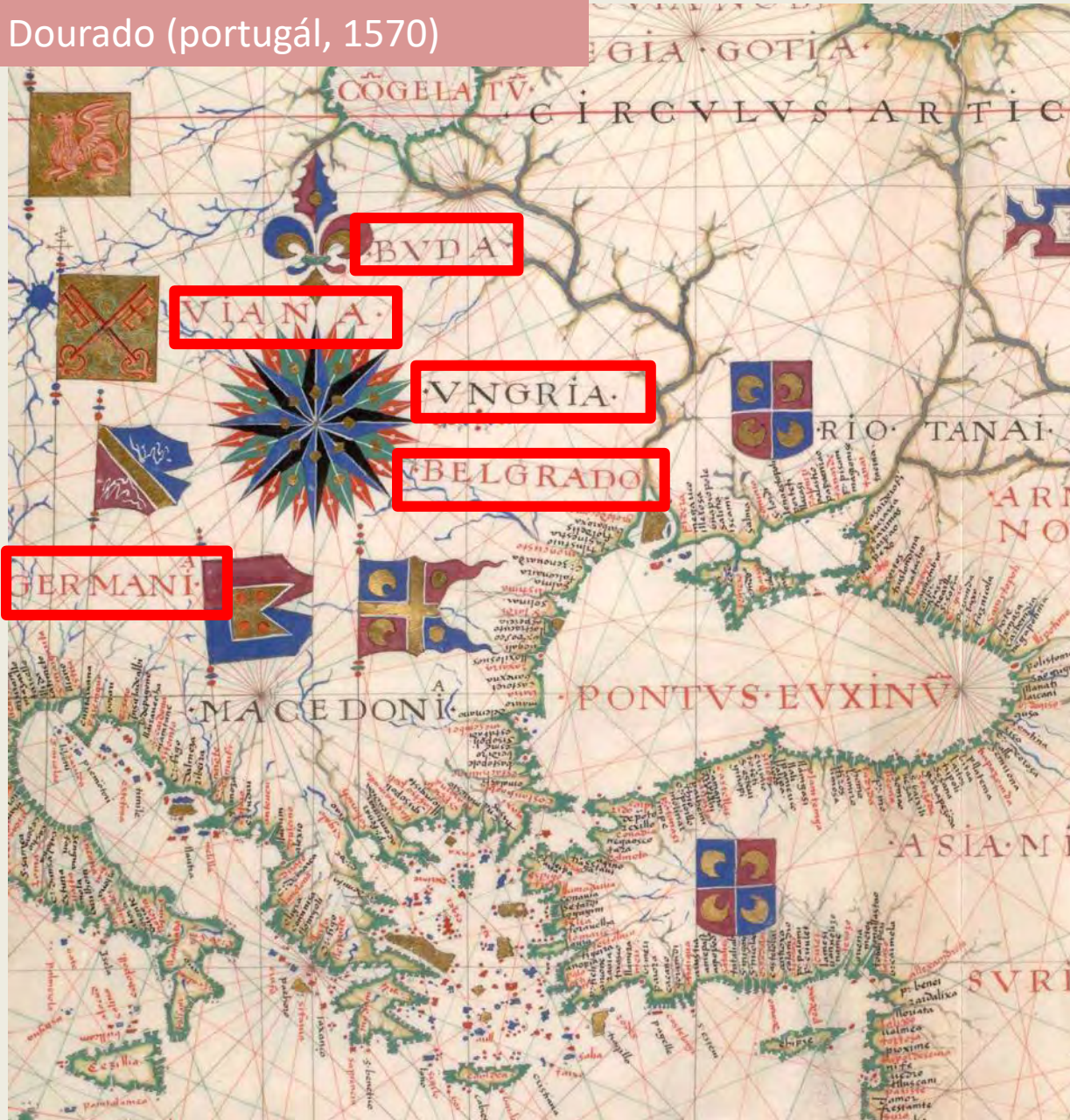
Agnese atlasz (1546)	Agnese atlasz (1553)	Cod. Lat. Medi aevi No. 353
franchefordia	franchfordia	–
poznania	poznania	poznania
cracovia	cracovia	cracovia
praga	praga	praga
nureberga	noru(n)berga	<i>illegible</i>
ulma	ulma	ulma
augusta	augusta	<i>illegible</i>
ratibona	ratibona	ratibona
patavia	patavia	patavia
viena	viena	viena
posonium	–	–
castrum ferrum	–	–
strigonia	strigonia	strigonia
–	peste	pesti
buda	buda	buda
–	–	albaregall
varadinum (hic iacet corpus s. ladislao)	varadinum	varadinum (hic iacet corpus s. ladislao)
lubiana	lubiana	lubiana
–	modrasa	modrusa
belgrado	belgrado	belgrado
moldavia	–	moldavia
–	drimago	–
–	chieli	–
balaton lacus	–	<i>figure only</i>
danubius f.	danubius f.	danubius f.
–	tibiscus fluvius	–
drava f.	drava fluvius	drava f.
sava f.	sava f.	sava f.
SVEVIA	–	–
BAVERA	BAVARIA	BAVERA
–	BOEMIA	BOEMIA
AUSTRIA	AUSTRIA	AUSTRIA
STIRMARCHIA	–	–
PANONIA VE U(N)GARIA	HUNGARIA	HUNGARIA
TRA(N)SILVANIA	TRANSILVANIA	TRASILVANIA
BOSINA	BOSINA	BOSSINA
VALACHIA	VALACHIA	VALACHIA
MAGNA VALACHIA	–	–
MOLDAVIA	–	–
–	BURGARI	BURGARI
–	–	–
silva heutinia (?)	silva heutinia (?)	–
–	posna (?)	posna (?)
–	asnuza (?)	–
–	–	zamodny nova

**A közép-Európai
névanyag
összehasonlítása
Battista Agnese
munkáiban**

Diogo Homem (portugál, 1576)

Fernão Vaz Dourado (portugál, 1570)

Irás Krisztina

iras@map.elte.hu

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Térképtudományi és Geoinformatikai Intézet
Budapest

<https://terkep.elte.hu>